GARILLA
5
Igandea
Bilbao, 1936

Euzkadi

ARPIDE-SANEURIJA
Bilbao'kua ... ... 9,00 iťko. iru ilez
Bilbao'atzekua ... 11,25 " "
Idazki-itunmena ... 62,00 " urtez
Atzeŕijetakuak ... 112,50 " "

Beldayen itunduba

XXIV urtia || Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17,1.° || 234 Idazkutxa || 17.810 Urrutizkiña || 7.340 zenbakija

Gayak

"IKASIKO DAU"

Eŕi-Alderdija, "Frente Popular" edo dalako ori aginpideratu ixan zan egunetik ona, oŕ, Gaztela'ko eŕi ta basurijetan, jazokunak-jazokun jazo ixan dira.

Eta euretatik batzuk baŕegaŕijak be bai.

Alderdi oŕek, auteskundiak bide zirala, abintzak-abintza egin ixan ebazan, ba: eurak garaitzale urtetan ba-ziran, au, ori ta bestia egingo ebezala-ta, abaŕ.

Eta alantxe biaŕ zalako-edo, garaitzale urten ziran, eta aginpidian jaŕi.

Aginpidian jaŕi ixan diranian, baŕiz, autaŕkiz lagundu ixan eutsenak, lengo abintzaen bila juaten yakeze.

Abintzea, baŕiz, zoŕa ixaten da. Eta zoŕ ori ordaintzeko, euren sakeletara barik, auzokuenetara zuzenduten dira, ta auzotaŕak ordaintzale biuŕtu.

Emen edestuko dautzubetan jazokun au be, oŕen batekua da.

卐 卐 卐

Gaztela'ko eŕitxu baten gagoz.

Eŕiko endoria, "Frente Popular"-ekua da. Eta eŕijan, lan bako langile batzuk dagoz. Oneik, endore jaunagana zuzendu dira, ta auteskunde egunetako abintzaen eskakixuna egin.

Lanik eztaukela esan dautsoe, ta jango ba-dabe, lana ta irabazpidia biaŕ dabezela.

Endore jaunak burubari oratu dautsa, oroimen-indaŕketa aundi bat egin. Eta oroimena argituta jaŕi yakanian, bekokijari esku-zabalaz zartako bat emonaz mataza gustija azkatuta imiñi dau.

—Zu, Martinez—bateri esan dautsa—; osakailarijaren etxera juango zara, ta endore jaunaren ginduz, lana emon dagixula esan.

Eta Martinez, oskigiña zan - aŕen, osakaigiliaren etxera juan zan, eŕiko endoriak araxe juateko agindu eutsalako. Beraz, "zapatarija", "botikarijuaren" etxera bidaldu eban.

Bigaŕen aldija, Gomez'ena ixan zan. Eta Gomez'i be, endore jaunak, olantxe esan eutsan:

—Zu, Gomez, osatzale jaunaren etxera juango zara; lan bako langilia zarala esango dautsagu, bixiko ba-zara, bixi, lana ta irabazpidia biaŕ dozuzala; endoriak bidaldu zaŕuzala, esan eta eskatzen yakana ukatuko ba'leuskixu, ori dala-ta atzetik urtengo leuskijon dindiŕijaren eŕurik ez iñori emoteko, ondoren gustijen eŕudun bera ixango dala-ta.

Gomez, auspogiña zan. Auspogiña ta lanari maŕetasun gitxi eutsana.

Gaztelaŕ endore zuŕak, baña, langilien zintzotasunari ezeutsan begiratuten, lan bakuai lana zuzendutiari baño

卐 卐 卐

"Botikarijo" jaunak, oskigiña bidaldu eutsan-aŕen be, endore astakiluaz ezta-baidarik ez ixatiaŕen-edo, ezertxu be ezeban esan.

Osatzaliak, baña, endoriaren adizkide-samaŕa ixan-beta, berakin egiten ebanari bakan eretxita, uŕutizkiñez deŕu eutsan, eta olantxe esan:

—Iñorentzako lanik eztaukan gixonari, ¿zer dala-ta langilia bidaldu?

—Eŕiko lan bakuai lana emon biaŕa daukagulako—zoŕotz - zoŕotz erantzun eutsan.

Endore-erantzuna gogoŕtxuba ixan be-ta, osatzaliak ezeutsan jaramonik be egin, bidaldu eutsan langiliaz geratu baño.

卐 卐 卐

Etxian eukan-ezkero, zeozer eragin biaŕ eutsan-eta, aŕagiñaŕabaren mastira mats-joŕan bidaldu eban.

Mats-joŕan asi zanian, baña, matsonduak joŕatzen ezekijalako-edo; lan egiteko jayua etzalako-edo, berak jakingo eban zegaŕik, atxuŕkada bakotxian, mats-ondo bat apuŕtuten eban.

Masti-jabiak ori ikusi ebanian, ikusi, Gomez mats-joŕaitzale baŕijari, lan laŕegijak kalte egingo eutsala, bai, ta atseden apuŕ bat aŕtu egijala esan eutsan.

Eta Gomez atsedena aŕtzen eguan -aŕtian, masti-jabia osatzaliaren etxera zuzendu zan, eta jazoten zan gustija edestu.

Osatzalia erdi-asaŕez jaŕi zan. Uŕutizkiñera zuzendu zan, eta endore jaunakin izketan asi.

Eta endore jaunak, osatzaliak esan eutsanari, olantxe erantzun eutsan:

—Lenenguetan ba - liteke matsondoren batzuk alpeŕik galtzia. Baña eruapen apuŕ bat ixan-egixu bai, ta matsondo gustijak apuŕtu orduko, ¡ziuŕ ixan adizkide! "ikasiko dau"—iŕibaŕe egiñaz, erantzun eutsan.

Eta endoriaren erantzun bakan aregaz, osatzale gixagaxua, geyago ezer erantzuteko adore barik geratu zan. Ezekijan, ba, zer erantzun, ezta zer egin be.

Erditzarako (partorako) laŕituta aurkitzen zan emakume gaxuaren gomutiak beriala seneratu eban, baña. Eta seingitzarako lankayak esku-pardeltxuban ebazala, endoriaren etxerantz egiten asi zan.

Etxetik urten eta lau oinkada auŕerantz egin ebazaneko, gixa-abots batek atzera begira imiñi eban: beñola lan-uŕitasuna bide zala, txopeŕtzatik kenduta etxera bidaldu eban belbil-eruatzale zaŕa zan.

Eta gixagaxo arek, lan barik aurkitzen zala esan eutsan, eta bixiko ba-zan lana biaŕ ebala, ta zetan edo atan berari, aŕen, lana zuzendu egijola.

—¡Lana! ¿Zelako lana zuzendu neikixu, ba, nik?—osatzaliak eŕukiz esan eutsan.

—¡Edozelakua!—bestiak, erantzun.

—Endoria'ren emaztiari seingintzan lagundu biaŕa ba'litxok be ¿bai?—osatzaliak baŕiro be.

—Baŕa txeŕenari buruko adaŕ okeŕak zuzendu biaŕa ba'lego be—bestiak be.

—Orduban, mutil, eutso pardel au, bai, ta endore jaunaren etxera juadi... Osatzaliak bidaldu auala esango dautsak, eta emaztiari seingintzan laguntuten uakijola..

Eta lanik barik aurkitzen zan "txopeŕa", seingintza-lankaidun pardeltxuba besapian ebala, endore jaunaren etxera juan zan.

Atian deŕu ebanian, ain zuzen be, endoriak berak urten eutsan, eta zetan joyan eta nork bidaldu eban itandu be.

"Txopeŕak" lau itzetan atzaldu eutsan atzaltzeko eukan gustija. Eta "txopeŕak" iñotsana entzun ebanian, iñoren zoritxaŕari ixeka - antzeko iŕipaŕetxuba egiten zalia zan endore-bekozkua, ilunduten asi zan, eta asaŕe bixija erakusten.

Eta osatzaliak egin eutsana jasan ezinda, uŕutizkiñera zuzendu zan. Osatzaliari deŕu eutsan, eta itz gogoŕakaz iraindutan asi:

—¡Lotsa bako aundi bat zara zu! —esan eutsan.

—¿Zer dala-ta?—bestiak, bare-bare erantzun eutsan.

—¿Zer dala-ta, diñozu? Emaztiari seigintzan laguntuteko "txopeŕa" bidaldu daustazulako.

—Lanik bako "txopeŕa", baña. Eta gu, "Frente Popular"ekuok, lan bakuai lana emoteko biaŕtuta gagoz—osatzaliak ixeka-antzo berari be.

—Baña, gixona, "txopeŕa" ixan zan aldijan txakuŕakañoko gustijak belbilpian aŕtuten ebazan gixon traketš onek, ene emaztiari eskubak ezaŕten ba-dautsaz, ezaŕi, jayoteko daguan señа ez-eze, ¡emaztia be bixiteko gauza eztala imiñiko daust ba-ta...!

—Lenengo egunetan ba-liteke "torpe" -samaŕ ibiltia, zuk bidaldu zeustan auspogiña be alantxe ibili ixan zan -eta. Baŕa ba-liteke emaztiari zaurijen bat egin, eta jayoteko dan seme edo alabeari buruba edo besoren bat apuŕtutia be... Baña, gixona, eruapen apuŕ bat ixan egixu, bai, ta oŕek be... ¡ikasiko dau!

Eta osatzale zuŕak, beretxuba jauŕti eutsanian, endore-erantzunari itxaroten egon barik, uŕutizkiña bere lekuban eskei eban, eta aŕagiñaŕabearen mastiko matsonduak ikusten juan. Gomez auspogiñak egin ebana ikuskaŕija ixan zan ixan be...

Ibon

Autu-mautuka

EGAŔI IXATEKO...

Gixon trankil asko dago, baña ezagutu genduban bat langorik ez. Argentina'ra joian, baña bidian ekaitz edo tenpestade ikeragaŕi batek oratu eutsoen. Ango zalapartak eta negaŕak!

Olatu andiiak alkaŕen leyan etoŕzan. Bat orain, geroxe bestia, Ontzija iruntsi biaŕ eban itxasuak. Emakumiak otoika, gixonak, be, aŕearenka, ebiltzan biŕaŕtian, gure gixon trankil arek, sukaldeko moŕoyari dei-egin eutson:

—I, ekaŕk bazkarija! Sukaldian daukozubezan janaririk onenak gero!

Ezkakixun a entzutian, gustijak ikeratu ziran: "Erijotz-agiñetan zeure buruba ikusten dozularik, be, jateko gogua daukozu?"

—Bai, ba. Lasteŕ uretara juango garan ezkero, janaz egaŕija egin gura neuke. Olantxe auŕez auŕe urari egingo dautsot!

EŔEGE-SEMIOK

España'ko eŕegia ixan zanaren seme zaŕena bere emazteagandik bananduko da. Emaztiari izpaŕkarijak iŕaundu dautse: Dibortzijua zegaŕik eskatu dozube, ba?

—Zegaŕik diñostazube? "Mi marido deserta y no me ayuda."

Covadonga'ko kondesiaren itzak dira gero! Zer esango ete-dabe españaŕ aŕegetaŕak? "Religión, patria, familia" abuan erabilten ebezan, baña uskuŕtza ta sendija bazteŕtu dabez. "Patria" baño etxake geratzen. Au be eztakit zelan!

ARAUDI-ZALIAI

Araudija onetarako ixango da. Ez beste oŕetarako. Kazikiak nagusi-ixateko... Olakoxe baŕiketak darabilez. Eŕegetaŕ batekin idoro nintzan eta trausk esan eustan:

—Araudija zetarako gura dozube?

—Eztakit, baña neure iŕaun oni erantzun egijozu. Aŕautzak txirtxikatu edo pirgiduteko zer euki biaŕ dabe?

—Preskuak ixan daŕezala.

—Ez.

—Edeŕak ixan daŕezala!

—Ezetz, gixona! Ori baño buru geyago eztaukozu? Aŕautzak txirtxikatuteko, baldintza edo kondiziño bakaŕa biaŕ dabe: pirgidubakuak ixan daŕezala!

IZKIRIMIRIJA

"Ipuñak eta izkirimirijak" deritxon "Ogoñope"ren idaztiñotik:

Praisku'k: —Ai, Kustiña! Ni naz suberte txaŕkua! Lenengo neure emazte on-ona galdu neban eta orain il yat kortan neukan txaltxu bakaŕa...

Kustiña'k: —Tira, Praisku, tira... ezaŕez oŕenbeste estutu. Zuk adizkide on asko daukozuz eta eurek lagunduko zaŕube.

Praisku'k: —Bai, ba. Askok opaldu eusten andra bat, baña ezta egon oindiño iñortxu be txal bat opaldu daustanik! Adizkide on asko euki-aŕen!

Errijetatik

MAÑARIA

ELIZKIXUNAK. — Kepa Deunez, Otoitz - Bialguntza'kuak, urteko jairik nagosijena ospatu gendun. Oŕetarako, goxian, Josu-Bijotz gozuaren opaz Jaunaŕtziak egin ziran. Amaŕeta'ko mezan baŕiz, Ituŕbe'taŕ Ixidor gure txaunburu jaunak, Kepa Deuna'tzaz, itzaldi gozo, edeŕ eta mamintsua egin eban. Bere itzaldija, itzaldi edeŕ eta egokija ixan zala, entzuliak abo batez autortu eben. Alantxe ixan be; euzkera garbi ta gozuan, aritik-marira gauza edeŕ-edeŕak ondo biribilduta guztizko egokiro esan ebazan eta.

Itzaldi oŕetan, birautzaz be zeozer baño geyago esan eban. Oŕtik ekin abade jauna, birauaren itxusitasuna azalduten. Oŕen biaŕa badago egon be -ta... Oŕtik ekin ba...

Eta... birauari, geure eŕijetako gaztien (eta baŕa tamalez zaŕ batzuen) gogo-bijotzak zikindu ta baltzituten dauzan birau iguingaŕijari auŕka egiteko biaŕkuna, abadiak ezeze geuk kistaŕ lauok be ba-dogula esan biaŕ dogu. Ori, iñok ezin ukatu... Beraz... auŕerantzian, birauak entzuten doguzanetan, biraularijari, onez edo txaŕez, au da, itz bigunez edo gogoŕez, onduen dan eran, zeozer beti esan biaŕ dautzagu. Beintzak biraularijaren onduan ixilik eta trankil egundo eztogu egon biaŕ, itzik ezin egin dogunian bere onditik beriala alde egin eta kitu. Bera bakaŕik zikindu daŕela.

KEREXAK JATEN. — Egubaztenez egon zan emen kerexak zugatzetik-ara jaten etoŕita Belaustegi'taŕ Pantzeska jaupari ta euzkel-idazle argija.

Baŕa astelenez egon ziran emen Ortuoste'taŕ Terese andera, ta bere loba Miren Eŕose ta Igartua'taŕ Teresetxu neskatua.

Edeŕto egiña! "Ur ona edaten, ituŕira, ta kerexa gozuak jaten Mañari'ra."

JUAN - ETOŔIJAK. — Laŕabetzu'ra osteratxu bat eginda egubaztenez etxeratu zan Baŕenetxea'taŕ Polentzi abade jauna.

—Bilbo'ra juan ziran Solaguren'daŕ Andere andera ta Lete'taŕ Eusebi Jon eta Sabiñe abeŕkide begikuak.

—Dima'n Kepa Deuna'ren jayak edeŕto igarota, egubaztenez etoŕi ziran Etxebaŕia'taŕ Miren eta Bizkaŕa'taŕ Irene emakume begikuak, Etxebaŕia'taŕ Miren neskatilak, eŕomerijatik sekuleko eŕoskila pilua ekaŕi eban; "dozenan" amairu ekaŕi ebazala edo... Oŕaŕik be neska "berbakua" az... Eskeŕikasko...

—Astelenez aguŕtu genduzan emen Kanpo'taŕ Miren eta Ortuzaŕ'taŕ Pantzeske Bilbo'ko emakume zintzuak. Mirentxu anderañuak, Kistaŕ-Ikastia ikasten diñarduen emeko neskato batzuk, Beitia'taŕ Pirmin erdijan zala, argazkitu, eŕetratau, ebazan. Oŕenbestegaz gure neskatuak pozik egon ziran, baŕa Pirmin bera be.

MARKINA'KO "ETE"RI. — Aizkide ona: Zure onu edo aolkua onez ta pozez aŕtu neban. Ondiñokaŕen Otxandijo'ra, kerexa-alerik be eztogu bialdu, ta zeure onu onari jaramonda bialduko bez... Zuk iñozun lez, eurek ikuakaz ondo portetan ba-dira Gabonetan edo bialduko doguz kerexok. Oingo jentiaz laŕ pixau be ezin leike ta...

Eta, oŕ Markina'ra, kerexarik eztaukozuela diñozu, ¿ezta? ¡Ene; ori jakin ixan baneu jakin, neuk bialduko neutzazan kerexa gozo-gozuak. Tamala lenago ez jakitia... Orainguak ba "beste-mutilak" ija aldian ixango dabez-ta. Beraz, oingo kerexak, zuretzat ain onak be eztira ixango. "Begetarianua" ete zarian susmutxua dot eta. ¿Egija ete?

Beñolako "laŕosa - txortia"ren ikuŕa zein dan be ondiño eztautzut esan. ¡Ene; ordutik ona zenbat egun igaro diran! Iru urte luze-luziak!... Ako epiaren luzia!... Laŕosak amairutik gora ala bera ete ziran? Euren aŕtian zitoririk ete zan? Ori jakin biaŕ erantzuteko.

Dana dala, gauzia ona dan aŕen argi-zabalian esatekua eztalako, zer dan eta zer eztan, alako baten belaŕi-belaŕira esango dautzut. Aguŕ, emakume zintzua.

Mañariko

URDULIZ

EUZKO-KIROLTZALE-BAZKUNA.— Bazkun au sortuteko batzaŕtu dira eŕi onetan abeŕtzale agintariak ta uste dogu lasteŕ sortuko dala Bazkun onetako kirol eŕama gustiak. Ondo dago. Auŕera.

UDATZALIAK. — Urtien-urtien etoŕten diran udatzaliak emen doguz, ori dala ta erderea ugaritu da egun onetan. Tamala baña egija.

OPOŔA DALA-TA. — Ainbat itxas-ontzi langile dagoz emen itxas-ontzi opoŕa dala-ta. Olango egote luzerik gitxiten eroan daroe langile ta opizial onek. Amatuko al da gustien onerako.

LUGIÑAK. — Eguraldi ganorabakoak dirala ta lugiñak burutik lez dabiltzaz euroen beaŕetan, naiko atzeratuta.

EGIJA ETE DA? — Datoŕen ileko igande baterako gure Batzoki'ko askundia gertaten dabiltzala entzun dogu geure agintariak, olan badа kontuen ipiñiko doguz irakuŕliak.

Txibeŕi

Lekeitio'ko Olerti-Eguna

Gomuta samurrak

Ainbeste kezka ta loŕez eratutako jai gogoangaŕia, joan yaku, igazi zan. Eralguntzeak berezko dituan buru-auste ta ardurak aztu yakuz jai-batzordeko izan giñanoi. Ospatu zan jaya; ixildu dira zaratak. Gomuta samuŕak ditugu, soil, geure kolkoetan. Zelan azaldu, nola adirazo?...

Egunerokoak edeŕto baten azaldu ditue albistak. Guk, zeaztasun batzuk jaulkiko doguz.

卐 卐 卐

Umien azterketak izan genduzan lenen. Euzkeraz zeñek obeto idatzi, eta irakuŕi. Eun bat mutiko-neskatok jaso eben gure deya. Ikusgaŕia egoan Udaletxea; ango zarata eta zapaŕadea! Nok ixildu eta nok ezi ango laguntaldea?

Neskatoak izan ziran txapeldun, mutikuak baño azkaŕago bai zati bat. Sariak, ostera, guztientzako lain izan ziran.

Kepa deunaren egunez banandu yakezan sariok.

Sariketok urtero egiteko asmoa aŕtu dau Lekeitio'ko "Euskaltzaleak". Ori ondo!

卐 卐 卐

Gabaz, Azkue'taŕen goran itzaldiak izan genduzan. Eŕik polito erantzun eban; antzokian, ba-zan leku utsik, ostera.

Itzaldi egokiak egin euskuezan Urkiaga, Labayen eta Ariztimuño jaunak eta Altzo abak. Abestaldeak, "Bizkai'tik Bizkai'ra"ren aŕantzalien abestia kantau eban. Eta neskatotxu bik, "Antxiñarik ona" ta "Gaba" oleŕkiak esan ebezan; Malax'ek, baŕiz, "Suŕ bateri" neurtitz zoŕotza:

"Munduko suŕen suŕik suŕena
Ikusi danik suŕ andiena..."

Ango baŕe-puŕuztadak eta aren esateko jasa, bape dolidu barik. Auri dok, Josu, auri!

卐 卐 卐

Binp eta baunp, Goikokalian ba-zan berbarua baño esana. Uztayak, arkuak ipinten ebiltzan eta... Bi atondu ebezan. Ezea bata, buru-buruan "Ondo etoŕi" iñoala. Itxas-tresnaz egiñikoa bestea: "Aŕantzaliak, gora!" eresi ta guzti idatzita.

卐 卐 卐

Igandean, eguraldi edeŕa izan genduen goizean goiz. Txistularien kalerik-kalekoen ostean, agintari, jakintsu, oleŕkari, idazle ta abaŕ Udaletxean batu zirean meza nagositara joateko, "Alkate-soñua"ren ots gozoetara.

Gero, Udaletxean bertan, Oleŕti-Eguna'ko sariketak izan genduzan. Benetan izan zan bai, batzaŕ a, euzkeltzalien batzaŕa, norbait esan dauanez. Euzkel-idazlerik asko eta oleŕkari geyenak antxe zirean, eleiz-gizon eta enparauko.

Ondoren, enparantzan, "Basaŕi", "Uztapide", Uriaŕte, "Zepai" eta "Txapel", Zubimendi jauna artezkari ebela. Ango entzulien poza! Ango baŕe ta alaitasuna!

卐 卐 卐

Bazkari-ostean, Goiko-kalera giñan, Azkue'taŕ Eusebi Mirena lekeitiaŕ oleŕkaria jayo zan etxean gomutaŕia agertutera. Itzaldi samuŕa Montzon'ena!... Azkue'taŕai bai txaloak!...

卐 卐 卐

Eresbatzak euzko-dantzak bakaŕik jo zituen Baña eŕiak—gure eŕia abeŕtzalea ez ete?—gogo txaŕez ikusi eban egitada ori. Txistuka ta didaŕez, bai...

Gomuta samuŕak izantauten diaŕdugun onetan, beyua egun edeŕ oŕetako oroipen mingots gogoragaŕi au.

卐 卐 卐

Gabeko bederatzietarako antzokira -saŕera txartelak salduta egozan. Oyartzun'go "Mendiburu" taldea ezagutu guraz, Gora-Buru bete-bete egin zan. Lekuona'en "Eun dukat" oso edeŕto antzeztu eben. Goralpenik asko entzun daroaguz. Tamalez, ixil-samaŕ ari baitziran, orokaŕ-lekukoak ezin entzunik egon ziran. "Karmeleren etoŕkizuna" be, polito baño obeto. Zorionak!

Eta oŕenbestez, bertsolarien aapaldiak orniduta, amaitu genduan Azkue aita-semiaen gorasaŕez, Lekeitio'n eralduteko VII'gn. Eusko-Oleŕti-Eguna. Jai edeŕ, egun zoragaŕia!

卐 卐 卐

Udaletxean lau bat egunetan, Azkue'taŕen lanen erakusketa egon da. Iruzpalau mai idaztiz eta liburuz beterik: eleŕti-sala, euzkel-sala eta eresi-saletan bananduta.

Egokiro iñuan "Lauaxeta"'k: Azkue'taŕ Eusebi zanaren irudi bat auŕian gebala, eta Azkue'taŕ Beŕpizkunde Mirena geurekin geunkala ospatu ditugu jayak. Lekeitio'k, alakoren baten be, goratu ditu bere seme argiok.

卐 卐 卐

Emen izan ditugu Euskaltzaindi'koak, emen izan ditugu oleŕkariak, idazleak, euskeltzaleak. Geure jayok apainduten, geure eŕikideok aintzatuten.

Pozik aŕtu zaitue gure onek, eta eŕiaren izenez, eskeŕak emon gura dautzuez Jai-Batzordea'k eta Lekeitio'ko "Euskaltzaleak".

Gomuta samuŕen aŕtean beyoa eskeŕ-agiritxu au bere...

ENDAITZ

Etxe - barruko Jarduna

Euzko - Abertzale ¿zergatik nauk?

Nere azkenengoan agindu nian, euskaldun irakuŕle oŕi, etxe baŕuko zenbait gaietzaz idazkitxo batzuek azaltzea. Motx-motx, mokau txikika. Ez nikek ba nai iñori ok eragiterik. Onuzkero zerbait goseturik izango aizelakotan, emen dakaŕkiat lenengo jakia; saŕtu akiok ortzak.

卐 卐 卐

Euzko-abeŕtzale ¿zergatik nauk? Auxe galdetu nai zioat lenbizi nere buruari. Ik ere, irakuŕle, nerekin batera galdera berdiña egin zak eure kolkorako. ¿Zergatik nauk abeŕtzale eta zergatik euzko-abeŕtzale? Zuzen-zuzen galdera egin dekan ustea ba-diat. Erantzuna jasotako ziurtasunik ez diat baño ain sendo. Bilduŕ nauk ba, beaŕ bezela erantzuten ez ote dakiken. ¿Nerea jakin nai-aldek? Gerturatu zak belaŕia, ots geiegi ez diat etara nai-ta.

Abeŕtzale nauk, maitasunez; au dek, nere begiak lenbizi argia somatu zuten luŕ-zatia, bertako mendi eta ibaiak, nere inguruan ezagutu ditudan senide eta adiskideak beste iñor baño geiago maite ditudalako. Itz batean, abeŕtzale nauk, nere Abeŕia maite-maite dedalako. Eta euzko abeŕtzale nauk, euzkotaŕa eta euskaldun naizen bezela, Euzkadi dalako nere sorteŕia. Irakuŕi zak ondo; euzkotaŕ eta euskaldun naizen bezela; beste ezer egin izan nindeken bezela, alaxen Euzkadi ere nere Abeŕi. Bera bakaŕik, nere iz... teak argi eta garbi aitortzen duan b... zela.

Benetan Abeŕia maite ba-diat, mai... beaŕko dizkiat Abeŕi ori osatzen d... ten ezaugaŕiak ere. Ba-dakik eza... gaŕi oietan garbi eta sendoenak, abe... da edo aŕaza, izkuntza, oitura, jolasa... luŕalde-berezi, antxin-edesti eta ab... dirala. Euzko-abeŕtzale ba-nauk, Eu... kadi biotzez maite ba-diat, maita... beaŕko dizkiat ba euzko abenda ga... biaren zindotasuna; euzkera xaaŕ g... xo kutuna; gure oitura orbangea... dantza-jolas arin tolesgabeakin bate... Baita ere maite izango dizkiat, na... arkaitz gogoŕez, naiz zugait... mardulez edeŕtutako mendi - galuŕa... Aiton eta asaba zaaŕen ezpañetati... gizaldietan zeaŕ datoŕkidan edestia n... re oinkada guzietan jaŕaituko deda... aŕastoa izan beaŕ dik. Labuŕtuta esa... go nikek, abeŕtzale nauk, Abeŕia b... re ezaugaŕi guziakin maite dedalak... Ik ere, eure burua abeŕtzaletzaz da... kakelarik maitatu beaŕ dek; oso-os... rik, zatitu gabe.

Alaxe izan beaŕ dek... baño, ¿ala o... aiz? Ludiko ertz guzietara iritxi d... eta ludi guzian berezitasunez ezag... tzen dan euzko-gizajatoŕia ¡ñoiz azte... tzen eta ausnaŕtzen jardun al-dek... Zenbait tentelkeri ez ote zaik gogok... izan, euzko - abendaren izate zuztaŕ... tan aztarka jardutea baño? Euzke... gajoa bazteŕtuta, eure lotsarako, mi... bider ez al - diok erderari toki lasa... eman? Atzeŕiko jolasakin, noiz ez d... tuk geureak zapaldu? Atzeŕi dantz... tan naasteko, etxekoak ikusi naiezi... euzko-soñua ixildu gogoz beste zenba... aldiz ez aiz egon? Abeŕia ezagutu g... goz, maitasunak bultz egin da, zenba... aldiz igo dek mendi tontoŕ batera... Noiz anai dekalako baseŕitaŕ batek... itz egin, nun baseŕi bat ikeŕtu Abe... jakintzaz asetu nairik? Eure edest... baŕen - baŕendik jakiteko, esku - aŕtea... darabiltzkigun ainbeste arazo zuze... tzeko ¿zenbait alegin egin dek, ze... bait laguntza eskeñi? Itz bitan es... teko, ire Abeŕi maitasuna biotzek... dala eta egizko abeŕtzale aizela aza... tzeko ¿zer egin dek?

Igertzen diat lotsatzen asi aizela... konturatu aiz au ere matral-goŕieta... tik sua dijoakiala. Ta goiko galde... guzien erantzuna eman auŕetik zekia... zer izango dan. Alegia, i beste edoze... bezin abeŕtzale aizela, eta abeŕi as... katasunaren alde noiznai gertu ago... Motxago esan da, abeŕtzale nauk... abeŕi askatasuna amets dedalako. Edeŕ... ki zeok. Guzia izan ez aŕen zer-ba... asko dek ire ametsa.

¡Askatasuna!... Ikusi beaŕ diagu ze... dan askatasun ori. Gauŕko naikoa et... geiegi ere ba-dek ordea, eta oŕekin... bigaŕen mokaua osatuko diat. Gauŕ... koa nai nuken bezela, atsegin eta on... gaŕi izan al-zaik.

ZAŔ-BEŔI

Legazpi, Uztala.

Usoak bela bigurtu

Udea, udea,
baŕabas-bidea,
zenbatentzat obe
ezpa'zentoŕ udea!
Udearen gaitza
gustien bekaitza.
Zuriak baltzitu,
baltzak be, goŕitu.
¡Zenbat uso dozuz
bela baltz biguŕtu!
Udea, udea,
oitura loiez betea.
Zenbat lizunkeri
dakaŕzun geidea.
Ondaŕtzak baltzitu,
mendiak ilundu,
eŕiak zikindu.
Euzkera basteŕtu,
erdera goratu.
Españaŕ eginda
itxi nai gaituzu?
Emakume asko
beaŕtsu diranak
ezpanak goŕitu,
begiak ilundu,
atzoskolak meetu.
Ondaŕtzak baltzitu,
mendiak ilundu,
eŕiak zikindu!
Ama! Etzara il
oraindik zu!

ABENDEŔI

Mendexa'tik.

Ipuñak eta izkirimirijak

Ruiz-Azua'taŕ Andoni, "Ogoñope"'k egiñak.

Zabala'taŕ Todor, maŕazki-egilia.
Lauŕleko bat. Idaztitegijetan saldu-ten da. Erosi egizu oso polita da-ta.

Euskeltzaleen Orratza

Saltzalientzat
Lko. BAT
Saneurri berezia'
ARIETA IKUZALE
Legazpi, 10'an. - Urrut. 13.777. - Donostia

Euskal-jaia Zumaya'n

UDALAK ANTOLATUA

Uztailaren 5'an

AGERKAIA

Goizetik, zazpiretan. — Goizerestia Udal-Eresbatzak.

Zortzi ta erdietan.—Eŕi-jira, bertako txistulariak.

Amaiketan. — Kepa Deunaren txadonan izango dan jaupa nagusi ondoren, eŕiko Udal-Batza gertutuko da Udal-etxeko areto nagusian. Emen egingo zaio Euzkerari Omenaldia, euzko-abestiz, euzko-oleŕkiz eta zenbatizti, daneurtizti, lutelesti ta onelako beste ikasgai-asterketaz. Etxebeŕia'taŕ Eli jauna, Donostiko Euzko-Ikastoletako irakaslearen mutiko trebeak, eta bertako beste gaztetxo argitsuenak ibil-erabiliko dizkigute euzko gai atsegin auek.

Omenaldi au amaitzian, Udal-Batza, "Alkate-soñua"ren doñu edeŕaz txistulariak auŕetik ditualarik, Odieta pilota-tokira zuzenduko da; bertan aizkora joku bikaña Keixeta'ren omenez.

Alde batetik Aŕiya (txapelduna), eta bestetik Agite, aizkolari entzutetsuak ditugu jokalari. Aŕiya'k, 45 ontzako zazpi enbor ebaki beaŕko ditu, Agite'k sei enbor ebaki bitaŕtean.

Azkenik, Keixeta ospetsuak, berdin gabeko bere joku zaŕaz, joko digu ekin aldi bat, gure enda kementsua txalotu erazten digularik.

Ondoren, eŕiko Eresbatzak, eresti taldea:

1'go. "Aŕanbillote", biribilketa, Erauzkin'daŕ J. A.

2'gn. "Bizkaitik Bizkaira", saŕera, Azkue'taŕ B. M.

3'gn. "El caserío", Guridi'taŕ Josu,

4'gn. "Mendirik-mendi", biribilketa, Erauzkin'daŕ J. A.

Aŕatsaldean: 3 ta erdietan, Guŕutxaga'taŕ Eusebi Zugaztian, auŕeskulari leia eta bikotx dantza leia.

Lau ta erdietan, Odieta pilota-tokian, aŕi zulatzaileak, Deba eta Mendaro'ko laztanbintzale onenak ikusgaŕi izanik.

Berealaxe pilota jokua, Urzelai anaiak, Olaskoaga eta Kortabitaŕten auŕka. Zugaztian beŕiz, dantzak, jolasak eta abaŕ, ilundu aŕte, antziñako legera. Izan liteke, ilunabaŕian, Abes-batza edo onlako entzungaŕiren bat gertatzia.